УДК 347.72

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.10.06>

Ольга Паплик,
магістр права, адвокат

ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ПРАВА АКЦІОНЕРІВ НА ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ВИКУП АКЦІЙ ТОВАРИСТВОМ

Право акціонерів на обов'язковий викуп акцій товариством є одним із видів майнових корпоративних прав, яке покликане гарантувати акціонеру можливість вибору – залишитись акціонером того чи іншого акціонерного товариства чи ні. Однак вказане право не є безумовним та може бути здійснене лише в порядку, якого слід неухильно дотримуватися як самому акціонеру, так і акціонерному товариству.

Стаття присвячена правовим особливостям прав акціонерів на обов'язковий викуп акцій товариством, які потребують детального юридичного аналізу, зважаючи на важливість вказаного права, зокрема, для меншості акціонерів, які не згодні з окремими управлінськими рішеннями більшості. У статті зіставлено рішення, які можуть бути підставою для здійснення акціонером-власником простих акцій та акціонером-власником привілейованих акцій права на обов'язковий викуп акцій товариством. Обґрунтовано те, що дійсні умови реалізації права акціонера на обов'язковий викуп акцій товариством, які передбачають обов'язкову присутність акціонера на загальних зборах акціонерів та голосування «проти» визначеного законом рішення, є виправданими та не потребують законодавчих змін. Проаналізовано окремі аспекти визначення ринкової вартості акцій, які підлягають викупу акціонерним товариством у процесі реалізації акціонером досліджуваного права, у результаті чого запропоновано відповідні законодавчі зміни, які покликані усунути можливі неоднозначні трактування прав та обов'язків акціонерного товариства та акціонера. Наведено аргументи на користь того, що за чинної законодавчої регламентації права акціонерів на викуп акцій товариством неправильним буде відображення у повідомленні про проведення загальних зборів акціонерів товариства інформації про ціну акцій. Проаналізовано умови, за наявності яких акціонер не вправі вимагати обов'язкового викупу акцій товариством попри те, що такий акціонер зареєструвався для участі у загальних зборах товариства, голосував проти відповідного рішення, яке дає право вимагати обов'язкового викупу акцій товариством.

Ключові слова: акціонер, корпоративні права, обов'язковий викуп акцій, право на незгоду, здійснення корпоративних прав.

Постановка проблеми. Законодавство України, що регулює питання створення та функціонування акціонерних товариств, а також права та обов'язки акціонерів, діє за таким умовним правилом, яке передбачає, що акціонери не вправі у будь-який момент за будь-яких обставин припинити правовідносини з акціонерним товариством та вимагати повернення інвестованих грошових коштів. Тобто, на відміну від інших господарських товариств, акціонерне товариство не містить правового механізму виходу акціонера із товариства. Однак законодавець передбачив для незгідного із деякими управлінськими рішеннями акціонера правовий механізм, який дозволяє останньому, так би мовити, вийти із товариства. Отже, у зв'язку з тим, що право акціонерів на обов'язковий викуп акцій товариством є чи не єдиним безумовним способом незгідного акціонера припинити корпоративні правовідносини із товариством, таке право потребує детального правового аналізу та вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень. Право акціонерів на обов'язковий викуп акцій акціонерним товариством досліджували такі провідні українські вчені, як О. М. Вінник, М. М. Капеліст, В. М. Кравчук, В. М. Косак, В. В. Рябота, А. В. Смітюх, В. І. Цікало та інші. Однак, зважаючи на законодавчі зміни, право на обов'язковий викуп потребує нового дослідження.

Метою даної статті є розкриття окремих правових особливостей права акціонерів на обов'язковий викуп акцій акціонерним товариством.

Виклад основного матеріалу. У вітчизняній науці право акціонерів на обов'язковий викуп акцій товариством отримало таку назву, як «право на незгоду». При цьому А. Сороченко [1, с. 92] зазначає, що закріплення вказаного визначення у Законі України «Про акціонерні товариства» сприяло б чіткішому врегулюванню корпоративних відносин між акціонерами. Як приклад

науковець пропонує таке власне визначення права на незгоду: це спеціальне корпоративне право акціонера, що дозволяє вимагати обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому акцій у тому разі, якщо акціонер не погоджується зі стратегічними рішеннями загальних зборів акціонерного товариства з окремо визначених питань.

Однак не можемо погодитись із тим, що законодавче закріплення поняття права на незгоду, зокрема закріплення вищенаведеного визначення цього поняття, дасть змогу чіткіше регулювати корпоративні відносини між акціонерами. Наведене, зокрема, зумовлено тим, що право на незгоду здебільшого безпосередньо розкриває правовідносини між акціонером та товариством, при цьому лише опосередковано зачіпає правовідносини між акціонерами товариства.

Правом обов'язкового викупу акцій товариством наділені як акціонери – власники простих акцій товариства, так і акціонери – власники привілейованих акцій товариства.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» [2], кожний акціонер – власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому простих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про: 1) злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ, зміну типу товариства; 2) надання згоди на вчинення товариством значних правочинів; 2-1) надання згоди на вчинення товариством правочину, щодо якого є заінтересованість; 3) зміну розміру статутного капіталу; 4) відмову від використання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення.

Ч. 2 ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» [2] передбачає, що кожний акціонер – власник привілейованих акцій має право вимагати здійснення обов'язкового викупу товариством належних йому привілейованих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про: 1) внесення змін до статуту товариства, якими передбачається розміщення привілейованих акцій нового класу, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів або виплат у разі ліквідації акціонерного товариства; 2) розширення обсягу прав акціонерів – власників розміщених привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів або виплат у разі ліквідації акціонерного товариства; 3) відмову від

використання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення.

Таким чином, як бачається із вищенаведеного, загальні принципи реалізації права на обов'язковий викуп акцій товариством акціонерами – власниками простих акцій та акціонерами – власниками привілейованих акцій є ідентичними. Однак рішення загальних зборів, з якими незгідні акціонери, збігаються лише в одному – відмові від використання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення, яка законодавчою новелою.

Зазначимо, що рішення про відмову від використання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення цілком обґрунтовано включено законодавцем до ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства», адже у разі прийняття такого рішення акціонер втратить гарантії збереження відсоткового співвідношення акцій у товаристві, що прямо впливає на можливість ефективно здійснювати управління акціонерним товариством.

З огляду на рішення загальних зборів товариства, виражена у встановленому законом порядку незгода з якими є підставою для того, щоб вимагати обов'язкового викупу акцій товариством, цілком обґрунтовано видається думка О. Р. Кібенко [3, с. 242-243]. Науковець зазначає, що право вимагати у товариства викупу своїх акцій є способом захисту майнових інтересів акціонера в ситуаціях суттєвої зміни умов інвестування, яка виникла з волі самого акціонерного товариства. Право акціонера вимагати викупу своїх акцій є стримуючим механізмом у разі прийняття товариством найбільш важливих рішень.

Тобто право на незгоду можна розглядати, зокрема, як спосіб захисту прав міноритарних акціонерів, які не згідні з управлінськими рішеннями більшості та через брак голосів не можуть чинити опір таким рішенням.

Як бачається із вищенаведеного, одними з умов для реалізації вказаного права є реєстрація на загальних зборах товариства та голосування проти рішень, що визначені законом, а також прийняття таких рішень. Однак щодо положень, які визначають обов'язкову присутність на загальних зборах товариства та голосування «проти», деякі науковці висловлюють свої категоричні застереження та незгоду.

Стосовно наведеного Ю. В. Хорт [4, с. 113] зазначає, що такий стан речей неправомірно обмежує реалізацію акціонером права вимагати обов'язкового викупу акцій, якщо він

не був присутній під час прийняття такого рішення або зареєструвався для участі в голосуванні, але утримався від голосування. Г. І. Здоронюк висловлює думку, що чинна редакція Закону України «Про акціонерні товариства» суттєво обтяжує механізм реалізації акціонерами їхнього права на незгоду, оскільки процедура реєстрації та безпосередньої участі у загальних зборах часто є доволі проблематичною для іногороднього акціонера, а надто для акціонера, який проживає за кордоном. При цьому акціонера в імперативному порядку зобов'язують брати участь у загальних зборах товариства, хоча згідно із законодавством це є правом, а не обов'язком акціонера [5, с. 39].

В. І. Цікало вважає, що вимога про обов'язковий викуп акцій товариством має залежати передусім не від того, як голосував акціонер або чи взагалі він брав участь у голосуванні, а від того, яке рішення було прийнято на загальних зборах. Якщо загальні збори товариства прийняли одне з рішень, установлених законом, акціонер повинен мати можливість вимагати від товариства обов'язкового викупу належних йому акцій незалежно від того, чи він був присутній на зборах, брав участь у голосуванні чи голосував «проти» прийняття відповідного рішення [6, с. 53].

Проте ми не можемо погодитись із вищенаведеними позиціями науковців з огляду на таке:

- по-перше, те, що передумовою реалізації права на обов'язковий викуп акцій товариством є присутність акціонера на загальних зборах, жодним чином не змушує останнього в обов'язковому порядку бути присутнім на таких загальних зборах. Тобто така умова жодним чином не трансформує право акціонера на участь у управлінні, шляхом участі у загальних зборах, в обов'язок;

- по-друге, неможливість іногороднього акціонера, зокрема акціонера-іноземця, особисто взяти участь у загальних зборах товариства не є критичною, адже законодавство передбачає для такого акціонера можливість діяти через представника. Більше того, акціонер, інвестуючи в товариство, що знаходиться за межами населеного пункту, в якому проживає такий акціонер, повинен усвідомлювати, що ймовірність участі у загальних зборах товариства через представника є досить великою;

- по-третє, голосуючи «проти», а не «утримався» саме на загальних зборах товариства, акціонер таким чином показує, що він зацікавлений у тому, щоб здійснювати управління товариством, однак його бачення дещо відрізняється від бачення інших акці-

онерів. Водночас, якщо акціонер присутній на таких загальних зборах товариства, він зможе висловити аргументи на користь своєї позиції стосовно передбаченого законом рішення, що може бути наслідком неприйняття акціонерами такого рішення.

Наступним етапом здійснення акціонерами права на обов'язковий викуп акцій товариства є повідомлення товариством акціонерів. Так, ч. 2 ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» [2] регламентує, що акціонерне товариство протягом не більш як п'яти робочих днів після прийняття загальними зборами рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, у порядку, встановленому наглядовою радою товариства, повідомляє акціонерів, які мають право вимагати обов'язкового викупу акцій, про право вимоги обов'язкового викупу акцій із зазначенням: 1) ціни викупу акцій; 2) кількості акцій, викупу яких має право вимагати акціонер; 3) загальної вартості у разі викупу акцій товариством; 4) строку здійснення акціонерним товариством укладення договору та оплати вартості акцій (у разі отримання вимоги акціонера про обов'язковий викуп акцій).

Стосовно ціни викупу акцій зазначимо, що відповідно до ч. 1 ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» [2] така ціна не може бути меншою за ринкову вартість. Ринкова вартість акцій визначається станом на останній робочий день, що передує дню розміщення в установленому порядку повідомлення про скликання загальних зборів, на яких було прийнято рішення, яке стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій.

Варто звернути увагу на те, що імперативні приписи закону передбачають, що ринкова вартість акцій повинна бути визначена на дату останнього робочого дня, що передує саме розміщенню повідомлення про проведення загальних зборів товариства, а не прийняттю рішення про проведення загальних зборів чи надсилання такого повідомлення акціонерам.

Так, положення ст. 35 Закону України «Про акціонерні товариства» [2], зокрема, передбачають, що акціонерне товариство не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення загальних зборів розміщує на власному веб-сайті повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства, а також розміщує останнє у загальнодоступній інформаційній базі даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів або через особу, яка провадить діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників фондового ринку.

Тобто законодавець передбачає два способи розміщення повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства. Водночас вищезгадана правова норма вказує лише граничний строк, коли таке повідомлення повинно бути розміщене на веб-сайті акціонерного товариства, а також граничний строк розміщення такого повідомлення у загальнодоступній інформаційній базі даних, при цьому не зобов'язуючи акціонерне товариство здійснити згадані розміщення одночасно.

У зв'язку з цим доходимо висновку, що ринкова вартість акцій повинна бути визначена на дату останнього робочого дня, що передує розміщенню повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства, яке було здійснене швидше.

Зазначимо, що деякі науковці не згодні з моментом повідомлення акціонеру ціни, за якою буде здійснюватися викуп акцій товариством. В. В. Рябота [7, с. 11] пропонує зобов'язати товариство додатково надавати у повідомленні про загальні збори відомості щодо запропонованої ціни викупу акцій у акціонерів, які не голосуватимуть за ухвалення рішення. А. Сороченко [1, с. 90] зазначає, що інформування акціонерів про ринкову вартість акцій дасть змогу акціонерам чітко вирішити питання щодо реалізації ними свого права на незгоду.

В. І. Цікало [6, с. 54] також погоджується із вищенаведеною позицією та доходить до думки, що акціонерне товариство має можливість розмістити цю інформацію в повідомленні про скликання загальних зборів, зважаючи на те, що ринкова вартість акцій визначається станом на день, що передує дню опублікування повідомлення про скликання загальних зборів. При цьому вчений додає, що відомості про ціну обов'язкового викупу акцій повинні міститися в цьому повідомленні, оскільки право звернутися з вимогою про їх викуп виникає вже з моменту прийняття відповідного рішення загальними зборами акціонерного товариства, а не з моменту отримання акціонером повідомлення товариства про право вимоги обов'язкового викупу.

Проте ми не можемо погодитись із такими висновками науковців. Це зумовлено тим, що визначення ринкової вартості акцій станом на день, що передує дню розміщення повідомлення про скликання загальних зборів, не свідчить, що на момент розміщення вказаного повідомлення акціонерне товариство володіє такою інформацією, адже закон не зобов'язує товариство визначати ринкову вартість *саме у день*, що передує дню розміщення повідомлення про скликання загаль-

них зборів, зазначена ринкова вартість повинна бути визначена *станом на такий день*.

Однак звертаємо увагу, що положення ч. 1 ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» щодо дати, станом на яку визначається ринкова вартість акцій, не встановлює строків чи термінів, у межах яких акціонерне товариство зобов'язане встановити вартість (ринкову вартість) акцій.

Водночас, відповідно до абз. 2 ч. 1 ст. 36 Закону України «Про акціонерні товариства» [2], у разі якщо порядок денний загальних зборів передбачає голосування з питань, визначених статтею 68 цього Закону, акціонерне товариство повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з проектом договору про викуп товариством акцій відповідно до порядку, передбаченого статтею 69 цього Закону. Умови такого договору (крім кількості і загальної вартості акцій) повинні бути єдиними для всіх акціонерів.

При цьому перше речення абз. 1 ч. 1 ст. 36 Закону України «Про акціонерні товариства» [2] передбачає, що від дати надіслання повідомлення про проведення загальних зборів до дати проведення загальних зборів акціонерне товариство повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з документами, необхідними для прийняття рішень з питань порядку денного, за місцезнаходженням товариства у робочі дні, робочий час та в доступному місці, а в день проведення загальних зборів – також у місці їх проведення.

Таким чином, здійснивши правовий аналіз вищенаведених правових норм, можемо дійти висновків, що станом на наступний робочий день після надіслання повідомлення про проведення загальних зборів акціонерне товариство зобов'язане встановити вартість акцій з метою можливого подальшого викупу.

Однак вважаємо, що відсутність чіткої регламентації термінів визначення вартості акцій товариства на практиці може зумовити корпоративні конфлікти.

Вважаємо, що питання визначення ціни акцій, які повинні бути викуплені акціонерним товариством у порядку здійснення акціонерами права на обов'язковий викуп акцій, є надзвичайно важливим, у зв'язку з чим повинно чітко регламентуватись положеннями закону, а не впливати з правового аналізу норм права. Тому у зв'язку з наведеним пропонуємо абз. 2 ч. 1 ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» доповнити реченням такого змісту:

«Ринкова вартість акцій повинна бути визначена не пізніше ніж за 10 днів до дати

проведення загальних зборів акціонерного товариства».

Разом із цим у зв'язку із вищезгаданим законодавчим доповненням є потреба у внесенні змін до статті 36 Закону України «Про акціонерні товариства». Так, потребує зміни конструкція правової норми, яка визначає момент, з якого акціонерне товариство зобов'язане забезпечити акціонеру можливість ознайомитись із проектом договору про викуп товариством акцій.

Тому пропонуємо абз. 2 ч. 1 ст. 36 Закону України «Про акціонерні товариства» викласти у новій редакції:

«У разі якщо порядок денний загальних зборів передбачає голосування з питань, визначених статтею 68 цього Закону, акціонерне товариство повинно не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів надати акціонерам можливість ознайомитись з проектом договору про викуп товариством акцій відповідно до порядку, передбаченого статтею 69 цього Закону. Умови такого договору (крім кількості і загальної вартості акцій) повинні бути єдиними для всіх акціонерів».

Оцінивши переваги та недоліки обов'язкового викупу акцій акціонерним товариством, акціонер має право ініціювати наступний етап. Так, згідно з ч. 3 ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» [2] протягом 30 днів після прийняття загальними зборами рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, акціонер, який має намір реалізувати зазначене право, подає товариству письмову вимогу. У вимозі акціонера про обов'язковий викуп акцій мають бути зазначені його прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій, обов'язкового викупу яких він вимагає. До письмової вимоги акціонером мають бути додані копії документів, що підтверджують його право власності на акції товариства станом на дату подання вимоги.

Тобто відлік строку, протягом якого акціонер може надіслати вищезгадане повідомлення, розпочинається саме з моменту прийняття загальними зборами рішення, що дає право вимагати обов'язкового викупу акцій товариством та жодним чином не прив'язане до того повідомлення, яке зобов'язане надіслати акціонеру товариство. З одного боку, такий стан речей може видаватись несправедливим по відношенню до акціонера, адже лише з отриманням повідомлення від товариства останній може оцінити, чи вигідним буде відчуження належних йому акцій, у зв'язку з чим доцільніше було б відрховувати вказаний 30-ти денний строк з моменту

отримання акціонером повідомлення від товариства. Однак за наведених обставин акціонери можуть зловживати, а саме ігнорувати тривалий час письмову кореспонденцію або ж стверджувати, що не отримували від товариства електронного листа, якщо наглядова рада визначить саме такий спосіб повідомлення акціонерів, що зумовить суперечки під час вирішення даного питання. Натомість дата проведення загальних зборів товариства є сталою та загальновідомою, а 30 днів – достатнім строком для визначення того, чи бажає акціонер вимагати в товариства здійснити обов'язковий викуп акцій.

При цьому, згідно з ч. 4 ст. 69 Закону України «Про акціонерні товариства» [2], протягом 30 днів після отримання вимоги акціонера про обов'язковий викуп акцій товариство здійснює оплату вартості акцій за ціною викупу, зазначеною в повідомленні про право вимоги обов'язкового викупу акцій, що належать акціонеру, а відповідний акціонер повинен вчинити усі дії, необхідні для набуття товариством права власності на акції, обов'язкового викупу яких він вимагає.

Як вбачається із вищенаведеного, законодавець передбачає, що акціонер або погоджується із ціною, визначеною товариством, або ж не погоджується, що має наслідком втрату можливості здійснити обов'язковий викуп акцій. Тобто відсутня позасудова процедура узгодження ціни викупу акцій. Вважаємо, що передбачення такої процедури у Законі України «Про акціонерні товариства» дозволить зменшити ймовірність судового спору із цього питання.

Повертаючись до рішень, які можуть слугувати підставою для обов'язкового викупу акцій товариством, вважаємо за необхідне з'ясувати певні особливості, пов'язані із прийняттям такого рішення, як зміна типу товариства.

Так, зазначимо, що відповідно до п. 8 Прикінцевих та перехідних положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» від 16.11.2017 року № 2210-VIII [8], положення ст. 68 Закону України «Про акціонерні товариства» не застосовуються до публічних акціонерних товариств у разі прийняття ними рішення про зміну типу товариства за умови, що: 1) статутом такого товариства передбачено функціонування та створено наглядову раду та її комітети; 2) статутом такого товариства передбачено та сформовано наглядову раду шляхом кумулятивного голосування; 3) статутом такого товариства передбачено та нагля-

дова рада такого товариства складається не менш як на одну третину з незалежних директорів, при цьому кількість незалежних директорів становить не менше двох осіб.

Тобто за наявності таких обставин акціонер не вправі вимагати обов'язкового викупу акцій товариством попри те, що такий акціонер зареєструвався для участі у загальних зборах товариства, голосував проти зміни типу акціонерного товариства.

Стосовно вказаного законодавчого обмеження зазначимо, що однією із можливих причин запровадження останнього є те, що у разі якщо в акціонерному товаристві створена наглядова рада, членами якої, зокрема, є незалежні директори, то акціонеру не загрожують ризики, пов'язані зі зміною типу акціонерного товариства, адже такий орган управління покликаний захищати права акціонерів.

Висновки

Таким чином, зважаючи на вищенаведене, можемо дійти таких висновків.

1. Рішення загальних зборів, з якими незгідні акціонери – власники простих акцій та акціонери – власники привілейованих акцій, збігаються лише в одному – відмові від використання переважного права акціонера на придбання акцій додаткової емісії у процесі їх розміщення, що є законодавчою новелою.

2. Законодавець цілком обґрунтовано поставив право акціонера вимагати обов'язкового викупу акцій товариством від участі такого акціонера на загальних зборах та голосування саме проти визначеного законом рішення.

3. Визначення ринкової вартості акцій станом на день, що передує дню розміщення повідомлення про скликання загальних зборів, не свідчить, що на момент розміщення вказаного повідомлення акціонерне товариство володіє такою інформацією.

4. Момент визначення ціни акцій, які повинні бути викуплені акціонерним товариством у порядку здійснення акціонерами права на обов'язковий викуп акцій, має чітко

регламентуватись положеннями закону, а не випливати з правового аналізу норм права, у зв'язку з чим нами запропоновані певні законодавчі зміни.

5. Запровадження позасудової процедури узгодження ціни викупу акцій могло б зменшити ймовірність судових спорів із цього питання.

6. Чинне законодавство містить умови, за наявності яких акціонер не вправі вимагати обов'язкового викупу акцій товариством, попри те, що такий акціонер зареєструвався для участі у загальних зборах товариства, голосував проти відповідного рішення, яке дає право вимагати обов'язкового викупу акцій товариством.

Список використаних джерел:

1. Сороченко А. Проблеми реалізації акціонерами «права на незгоду» за законодавством України. *Підприємництво, господарство і право*. 2013. № 8. С. 89–93.
2. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 № 514-VI / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2008. № 50-51. Ст. 384.
3. Кибенко, Е.Р. Корпоративное право Украины : учебное пособие. Харьков: Эспада, 2001. 288 с.
4. Хорт Ю.В. Обов'язковий викуп акціонерним товариством акцій на вимогу акціонерів. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 4. С. 111–118.
5. Здоронюк Г. Судебная «защита» прав акционеров. *Юридическая практика*. 2003. № 25. С. 35–43.
6. Цікало В. Умови здійснення та захисту права акціонера на обов'язковий викуп акцій товариством. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 52–56.
7. Рябова В. В. Реалізація прав акціонерів при злитті, приєднанні та поглинанні акціонерних товариств в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Київ, 2008. 16 с.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів : Закон України від 16.11.2017 № 2210-VIII / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 6-7. Ст. 38.

Shareholder's right for obligatory share repurchase by the company is one of the types of corporate rights, which is intended to guarantee shareholder opportunity to choose, if to remain a shareholder of a joint stock company or not. However, mentioned right is not unconditional and can be carried out only according to the procedure that must be strictly followed, both by shareholder and joint stock company.

This article deals with legal peculiarities of the shareholders' rights for obligatory share repurchase by the company, which require detailed legal analysis because of the importance of the mentioned right for minority shareholders, who do not agree with some management decisions of the majority. Article compares decisions that may be the basis for shareholder of ordinary shares and shareholder of preference shares for carrying out right for obligatory repurchase of shares by the joint stock company. It is substantiated that the actual conditions provide mandatory attendance of the shareholder at the general meeting and to vote against to carry out the shareholder's right for obligatory repurchase of shares by the company, that is determined by

law, justified and do not require legislative changes. As the result of analysis of some aspects of market value evaluation of the shares that should be repurchased by the joint stock company in the process of realization by the shareholders right, were proposed the appropriate legislative changes which are intended to eliminate possible ambiguous interpretations of the rights and obligations of the joint stock company. This article provides arguments for the fact that in the current legislative regulation of shareholders' right for obligatory share repurchase by the company, it is not correct to put the information of the price of the shares in the notification of the general meeting of shareholders. Conditions under which a shareholder is not entitled to demand obligatory share repurchase by the company, despite the fact that such a shareholder was registered for the general meeting of the company and voted against the relevant decision, were analysed.

Key words: shareholder, corporate rights, compulsory share repurchase, right to disagree, exercising corporate authority.